

DE VERDEDIGING IN VERLEDEN EN HEDEN, MET EEN BLIK IN DE TOEKOMST¹⁾

DOOR M. R. H. CALMEIJER,

Eerste-luitenant 19 R.I. toegevoegd aan den Directeur der H. K. S.

I. INLEIDING.

Het begrip „verdediging” heeft voor militairen ongetwijfeld een minder sympathieken klank. Men denke slechts aan uitdrukkingen als: „Kriegführen heisst angreifen”, „Plus qu'on est faible, plus qu'on attaque”, en ons Nederlandsche „Het is beter op het zwaard dan op het schild te betrouwen”.

Er zijn zelfs tijdperken en legers geweest en zij liggen, althans in tijdruimte, niet zoo ver achter ons, dat een verhandeling over de verdediging door de legerautoriteiten niet welwillend zou zijn beschouwd. De Fransche „Instruction sur la conduite des grandes unités” 1913 schreef „L'armée française revenu à ses traditions, n'admet plus, dans la conduite des opérations, d'autre loi que l'offensive”.

„Le mot de défense sonnait si mal à nos oreilles qu'on n'aurait pas osé en faire l'objet d'un exercice sur la carte, encore moins d'une manoeuvre sur le terrain”, schreef in 1923 den toenmaligen luitenant-kolonel LUCAS in zijn „L'évolution des idées tactiques en France et en Allemagne”.

De oorlogservaring leerde echter aldra, dat veelal een *combinatie van aanval en verdediging* moet worden toegepast om het gevechtsdoel te bereiken. Zeker, slechts de aanval kan leiden tot het doel van den strijd, de vernietiging van het vijandelijke weerstandsvermogen, doch *de aanval kan slechts op beperkte fronten met de vereischte kracht worden uitgevoerd*. Elke voorwaartsche beweging van den vijand op een der flanken of in den rug van de aanvalstroepen bedreigt de verbindingen, de levensaders van deze troepen en doet de aanval dus spoedig verlammen. De aanval moet derhalve meester blijven van het terrein, dat naar zijn verbindingen voert en zulks met inzet van een zoo gering mogelijk aantal troepen. Slechts door de verdediging kunnen deze hun taak volbrengen.

Voorts kan het voorkomen, dat twee tegenstanders met offensieve bedoelingen naar elkander oprukken, doch dat *één der partijen de andere vóór* is

¹⁾ Als voordracht gehouden voor de afdelingen *Hilversum* en *Utrecht* van de *Alg. Vereeniging van Nederlandsche Reserve-officieren*, respectievelijk 6 en 15 Februari 1935. Behalve van andere, in den tekst of in noten genoemde bronnen is bij het samenstellen van deze studie mede gebruik gemaakt van den tactischen leergang samengesteld door den Kapitein A. Q. H. DIJXHOORN ten behoeve van het onderwijs aan de H. K. S.

geweest bij het innemen van een gunstige aanvalsformatie. Dit geval deed zich voor bij de ontmoetingsgevechten in Noord-Frankrijk in de tweede helft van Augustus 1914, waaromtrent de bekende serie werken van Kolonel GRASSET „*La guerre en action*”, (NEUFCHÂTEAU, ETHE, VIRTON, ROSSIGNOL — ST. VINCENT), ons zoo'nanschouwelijk beeld geeft. Moet men nu, met slechts ten deele ontplooiden troepen, tegen een geheel in slagorde geschaarden tegenstander optornen, zooals de Franschen toenmaals deden? Neen, de uitslag heeft het bewezen, de verdediging is aanvankelijk het eenige middel, om het verschil in krachtsontwikkeling op te heffen en zodoende wellicht gelegenheid te krijgen later zelf offensief te worden.

Tenslotte kunnen de krachtsverhoudingen zoodanig zijn, dat een aanval voorshands geen kans op succes heeft en de legerleiding daarom gedwongen is zich voorshands tot de verdediging te bepalen om, gedachtig aan de woorden „een krijgsman wint al veel, al wint hij niets dan tijd”, te wachten tot het getij keert. Zulks kan geschieden, doordat de vijand zich het hoofd te pletter loopt, d.w.z. met zoodanige verliezen wordt afgeslagen, dat het aanvankelijke krachtsverschil is uitgewischt. Hiertoe kan ook medewerken de aankomst van bondgenootschappelijke versterkingen of de invloed van gebeurtenissen op een ander oorlogstooneel. Vooral in het raam onzer eigen landsverdediging laat zich een dergelijk geval zeer wel denken ¹⁾.

Men ziet het, er zijn tal van omstandigheden mogelijk, waarin de verdediging geboden is, zonder dat zulks iets afdoet aan het beginsel, dat slechts door een aanval een beslissende overwinning is te verkrijgen.

Hoe komt het nu, dat de verdediging als strijdvorm zoo vaak is miskend door mannen, die toch op kennis en ervaring konden bogen? VON CLAUSEWITZ, wiens voor 100 jaren geschreven werk „*Vom Kriege*” nog steeds een der peilers van de militaire wetenschap vormt, geeft hierop het antwoord, waar hij zegt: „*Eigentlich ist die Geringschätzung der Verteidigung immer die Folge einer Epoche, in der eine gewisse Manier der Verteidigung sich überlebt hat.*”

M.a.w., heeft men in een veldtocht met de gebruikelijke wijze van verdedigen wrange ervaringen opgedaan, doordat deze niet tegen den aanval bestand blijkt, dan klinkt na de vrede de kreet „weg met de verdediging”, het offensief „à l'outrance” wordt gepredikt, totdat men een volgend maal hiermede het hoofd stoot en de verdediging weder een min of meer ruime plaats gaat inruimen.

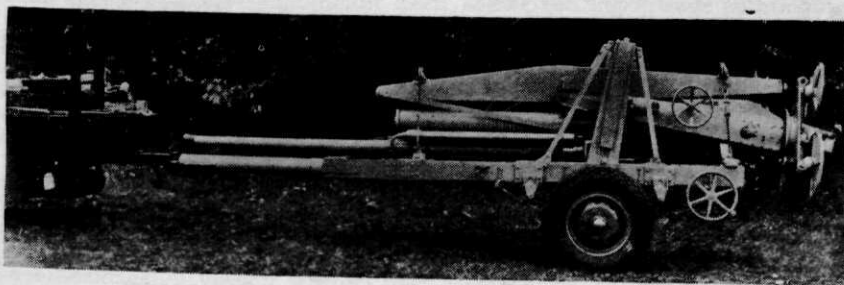
Deze studie handelt over hetgeen CLAUSEWITZ noemt „*die Manier der Verteidigung*”. Onze aandacht daarbij uitsluitend te beperken tot het heden, zou het gevaar medebrengen, dat men het bestaande gaat beschouwen als het eenig mogelijke en uit het oog verliest, dat het toch niet meer is, dan een overgangsvorm tusschen hetgeen was en hetgeen komen zal.

In het volgende zal daarom in groote lijnen worden geschetst, hoe de tactische inzichten omtrent de verdediging zich tot den wereldoorlog hebben ontwikkeld, vervolgens worden nagegaan, welke ervaringen men tijdens dezen strijd ter zake opdeed en welke gevolgtrekkingen daaruit werden gemaakt, om zodoende te komen tot het standpunt, dat wij thans innemen. Tenslotte zal worden getracht te onderzoeken of er aanwijzingen zijn, dat hetgeen wij thans als goed en juist erkennen, in afzienbare toekomst weder wijziging zal moeten ondergaan. (wordt vervolgd).

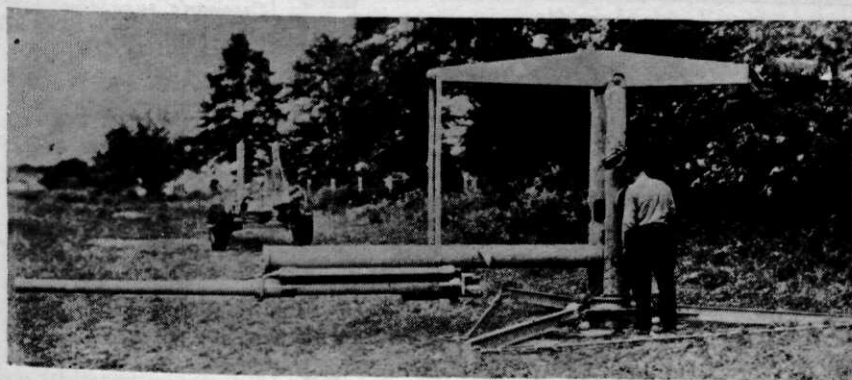
¹⁾ Zie „*De ontwikkeling der strategische denkbeelden in den loop der jaren*” door Kapitein J. J. C. P. WILSON, „*De Militaire Spectator*” 1931.

DAVISON 3" ALL-PURPOSE GUN.

Na de ontwerpen T2 en T3 uit de jaren 1929 en 1930 betreffende een vuurmond geschikt om te vuren op aardsche en op luchtdoelen — welke ontwerpen gebaseerd waren op de eischen gesteld in het rapport van de Westerveld-commissie van 1919 — komt Amerika thans met een nieuw ontwerp, eveneens volgens de ontwerpers geschikt om te vuren op aardsche en op luchtdoelen. Ook dit ontwerp wordt genoemd een „all-purpose gun”.

Afb. 1.

Afb. 2.

Afb. 1 toont den vuurmond op marsch. Om in stelling te komen, moeten vuurmond en affuit worden opgeheven, daarna gedraaid, zoodat de pivôt op den grond komt te rusten, waarna de beenen worden bevestigd (afb. 2). Een en ander duurt 9 à 10 minuten. Uit de beschrijving blijkt niet hoe dit opheffen van vuurmond en affuit in zijn werk gaat. Evenmin is aangegeven hoe de hoogte en de zijdelingsche richting worden gegeven en afgelezen.

Bij het Schneider 75 mm luchtdoelkanon wordt de vuurmond in evenwicht gehouden door een sterke vertikale veer, bij dit ontwerp is een tegengewicht toegepast, dat bestaat of uit metalen schijven of uit een leege bak, die bij het in stelling komen wordt gevuld met grond, steenen of andere materialen.

Eenige gegevens van het ontwerp volgen hieronder:

lengte vuurmond: ± 42 kaliber; projectielgewicht $\pm 5,9$ kg; $V_o = \pm 830$ m/sec; gewicht op marsch: vuurmond-voertuig 2160 kg, voertuig met affuitbeenen en tegengewicht 1365 kg, indien het leege tegengewicht wordt medegevoerd, gewicht 440 kg; gewicht in stelling 2840 kg.

Het ontwerp wordt ook geschikt geacht voor oorlogsschepen, schijnt daar reeds te zijn toegepast.

N.